

FILIP
FLORIAN

Toate bufnițele

roman

POLIROM
2022

Aşa, cu deprinderile mele de inginer, de om care a încercat o viaţă să intre în graţiile geometriei, aş putea să spun că străbunicul, bunicul, tata şi cu mine, văzuţi ca patru puncte răzleţe într-o infinitate de puncte, ne aflăm cu certitudine pe aceeaşi dreaptă, doar ne tragem unul din altul în cel mai direct chip posibil, pe calea singelui. La fel, jucându-mă de-a astronomia, cum îmi place uneori, aş fi în stare să zic că noi patru, nişte stele pierdute pe întinderea bolţii, ne găsim cu siguranţă pe o linie fără început, poate cu sfârşit, alături de nenumărate alte stele, mai vechi, mai îndepărtate, ştiute sau nu. Sînt baliverne, însă. Scorneli. Nu mi-am propus niciodată să vînd gogoşi, nici cu zahăr, nici cu gem, am privit lucrurile pur şi simplu, le-am luat aşa cum sînt, cum au fost, am căutat cel mult, rar, să ghicesc ce se ascunde în spatele lor.

Şi, înainte de-a împlini paisprezece ani, în '54, toamna, am descoperit că dreapta nu era dreaptă, că linia nu era linie, că lanţul acela bărbătesc mergea şerpuit, în zigzag, semănînd cu graficele pe care le desena bunica, cu creionul într-o mînă şi cu termometrul în cealaltă, cînd cineva din familie avea febră. Atunci, în toamna aia, tata şi bunicul s-au întors acasă. Nu

deodată. Nu la fel. Erau diferențe nenumărate în înfățișarea, în gesturile și în soarta lor, dar nu m-aș fi împiedicat de nici una din ele dacă n-ar fi plutit în aer ceva confuz, fără culoare și formă, fără miros. Tata a venit în septembrie, tuns chilug, bronzat și puternic, cu mușchi cum nu-mi aminteam să mai fi avut, în vreme ce bunicul a apărut în noiembrie, tras la față, palid, cu o tuse seacă și cu părul vilvoi. Când au intrat pe ușă, la o distanță de două luni unul de altul, aproape că nu i-am recunoscut. Pe tata fiindcă era ras în cap și se uita în pământ, iar pe bunicul, de la ares-tarea căruia trecuseră trei sute treizeci și opt de zile, nu o mie cinci sute douăzeci și șapte, pentru că arăta ca o umbră a celui plecat. Nu știu ce fusese în mintea mea de copil, dar, păstrînd imaginea lui tata de sub cei doi frasini, din clipele în care oamenii cu pistoale îl împingeau în Pobeda neagră și pete mici de zăpadă încă luceau în munți, mă așteptam să mai aibă buza spartă, buza de jos. N-o mai avea. În mod curios, deși ieșise din pușcărie cu brațe și piept de fier, cu buza vindecată, tata era mohorît, mai mereu dus pe gînduri, pe cînd bunicul, slab ca un țîr și scuturat de tusea cu care se căptușise, își păstra vioiciunea de altădată. Locuiam acum împreună, ceea ce mie, jur, mi se părea un dar ceresc, o minune, cu toate

că bunica și mătușa Marieta, în șoaptă, cînd găteau pe holul îngust, blestemau naționalizarea și duceau dorul casei de lângă Cișmigiu, al fermei de la Cernica, al magazinului de pe Calea Victoriei și al iepei de călărie, Stela, pe care nimeni nu mai punea șaua de cînd fusese transformată în salam. În plus, la noi, în apartamentul unui fost profesor de liceu, stăteam în doar două camere, în dormitor și în birou, fiindcă în cea de-a treia, în sufragerie, Sfatul Popular se îngrijise să aducă șase chiriași, niște studenți la științe economice. Și era bine așa. Tare bine. Nu rămîneam niciodată singur, dormeam în pat cu mama și cu tata și, pentru că nu puteau să mă trimită în altă odaie sau să mă încuie în șifonier, luam parte la toate discuțiile, scenele, tăcerile și tresăririle familiei. Mie unul nu-mi păsa că bucătăria mare, cu castanul din fața ferestrei, le fusese dată studenților și nici că unii dintre ei se urcau cu bocancii pe capacul closetului, în baia comună. Eram toți laolaltă, eu, mama, tata, bunica, bunicul și mătușa Marieta, și, nu mă îndoiesc, cîteodată ne vizitau, foșnind, Lili și străbunicul. Numai că acolo, în miezul lucrurilor și al familiei, repet, plutea în aer ceva confuz, fără culoare și formă, fără miros. Tata, care în patru ani și două luni nu fusese judecat și condamnat, refuza să pomenească închisorile prin care trecuse,

de parcă numele lor, ale unor orașe, sate și pustiuri, ar fi fost ciumate și, pronunțându-le, ar fi trezit molima la viață, ar fi făcut-o să se năpustească peste noi. În prezența mea cel puțin, în nici o seară, în nici o dimineată, la nici o oră din zi și noapte, n-a scos vreun cuvânt despre ce trăise dincolo de zăbrele și gardurile cu sîrmă ghimpată, dincolo de pereții groși, de ușile zăvorâte și de treptele care coborau în beciuri. Pentru el, felia aceea de timp era mută, iar prețul muțeniei, cred eu, erau tocmai încruntarea și poziția trupului din unele momente, cînd se aduna înaintea cu umerii strînși, cu capul plecat și cu palmele vîrîte între genunchi. Ochii i se întunecau atunci și se legăna ușor. S-a întîmplat de cîteva ori ca, învățînd pentru școală, cu un caiet sau un manual pe masă, să-i pun întrebări simple, niște nimicuri, și să nu mă aleg cu nici un răspuns. Totdeauna, dacă era alături, mama mă privea rugător și își lipea degetul de buze, ca semn că ar trebui să tac. Altfel, pe mine, tata m-a lăsat o singură dată să văd ce au însemnat închisorile lui, dar nu în perioada de după eliberare, ci abia în primăvara următoare, pe la jumătatea lunii mai. Cum bucătăria noastră ajunsese pe mîinile studenților economiști și cum vestibulul nu măsura mai mult de trei metri pătrați, el se apucase să construiască afară

o bucătărie nouă, chiar lângă ușa de la intrare. Îmi plăcea să-l ajut și lucram de obicei la capătul amiezii și seara, mai ales că soarele era blînd și apunea tîrziu. Dacă s-ar fi ținut seama de vechile noastre etichete, cea de profesor de istorie la liceul „Cantemir-Vodă”, apoi de învățător la țară, în cazul lui, și cea de copil cocoloșit, în cazul meu, s-ar putea bănui că eram doi cîrpaci care își dădeau cu ciocanul peste degete, se împiedicau de mături, saci și găleți, se încurcau unul pe altul, cădeau cu scara și, uneori, călcînd pe dinții greblei, se pocneau cu coada drept în frunte. Nu era așa. Mai întîi fiindcă îi iubeam amîndoi pe Stan și Bran și ne-am fi ferit ca de foc să le copiem îndemînarea, pe urmă pentru că nu mai purtam etichetele acelea vechi, ci, ca toată lumea, unele noi. Tata muncea ca zugrav încă dinainte de Crăciun, din decembrie, cînd îl ajutase să se angajeze un fost elev devenit contabil-șef, iar eu împlinisem paisprezece ani și, destulă vreme, vrînd-nevrînd, interpretasem rolul unicului bărbat din familie. Una peste alta, am lucrat cu spor și, după părerea mea, și bine, așa încît în vreo trei săptămîni, doar la asfințituri, am reușit să ridicăm căsuța aia, care, slavă Domnului, deși era făcută cu cărămizi din dărîmături, aducea mai mult a casă în miniatură, de pitici, decît a coșmelie sau

bordei. Tata o acoperise cu şindrilă, îi fixase jgheaburile şi burlanul, o tencuise pe dinafară şi îi bătuse podelele, iar în zilele calde de la mijlocul lui mai, cînd a venit şi rîndul pereţilor dinăuntru, eu am pregătit pasta de var într-o copaie şi el a tras un glet subţire, cu mistria şi drişca. Cum pereţii erau prea umezi pentru zugrăvit, lăsam geamul şi uşa deschise, ca să fie curent şi să se zvînte mai iute. Într-o vineri, după ce am mîncat pe săturate plăcintă cu dovleac, una în care mătuşa Marieta pusese şi puţină scorţişoară, el a turnat apă fierbinte peste bulgării de humă, i-a mărunţit cu degetele şi a amestecat cu un făcăleţ. Apoi şi-a suflecat mînelele cămăşii, a învîrtit încă o dată în cazanul de tablă şi a intrat să dea cu bîdineaua. Eu m-am oprit în prag, ca un ucenic curios, povestindu-i cum un coleg cu ochelari, la ora de chimie, lovise din greşală un stativ plin, spărgînd cam tot ce se afla acolo, pahare Berzelius, eprubete, o baghetă, sticle de ceas şi flacoane Erlenmeyer. Sprijinit de toc, am auzit fişuitul dintr-un colţ, din spatele resturilor de scîndură de la duşumea şi tavan, şi am văzut şobolanul care a ţîşnit ca o nălucă. A încercat să fugă pe uşă, a simţit că-i stau în cale, nu s-a speriat, s-a răsucit cu coada lui lungă, s-a căţărat pe zid şi a dispărut pe fereastră. Iar tata, care